

Briuselis, 2026 m. kovo 11 d.
(OR. en)

7240/26

EF 66
ECOFIN 329
FSC 6
ESMA
ESRB
ECB
EIOPA
SRB
EBA

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

---

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2026) 119 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI dėl pasirengimo ES finansų sektoriuje

---

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2026) 119 final.

_____

Pridedama: COM(2026) 119 final

Briuselis, 2026 03 10
COM(2026) 119 final

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

dėl pasirengimo ES finansų sektoriuje

1. Įvadas

Europos Sąjunga susiduria su augančia rizika ir precedento neturinčiomis grėsmėmis daugelyje sektorių. Ši rizika yra įvairi – nuo padidėjusio netikrumo, geopolitinės įtampos ir konfliktų, kibernetinio saugumo ir manipuliavimo informacija rizikos iki klimato kaitos ir didėjančios gamtinių pavojų rizikos. Siekdamas sustiprinti ES gebėjimą numatyti šias grėsmes, užkirsti joms kelią ir į jas reaguoti, 2025 m. kovo 26 d. Komisija ir Europos išorės veikslių tarnyba (EIVT) kartu pristatė ES pasirengimo krizėms strategiją¹. ES finansų sektorius atlieka svarbų vaidmenį išlaikant gyvybiškai svarbias visuomenės funkcijas bet kokiomis aplinkybėmis. Dėl šios priežasties, įgyvendindama ES pasirengimo krizėms strategiją ir vykdydama bendro komunikato priede nurodytą 25 veiksmą, Komisija atlieka išsamų pasirengimo finansų sektoriuje lygio vertinimą. Konkrečiai, ji vertina sektoriaus gebėjimą toliau vykdyti ypatingos svarbos funkcijas, pavyzdžiui, atlikti mokėjimus ir finansuoti ekonomiką bet kokiomis aplinkybėmis.

ES finansinių paslaugų teisės aktai pagrįsti tvirta protingumo, atsargumo, atsparumo ir numatymo tradicija. Tikslai yra aiškūs: išsaugoti finansinį stabilumą, tvarkingai pertvarkyti žlungančias finansų įstaigas, užtikrinti krizių valdymą ir indėlių draudimą, investuotojų apsaugą ir rinkos vientisumą. ES užbaigė 2007 m. pradėtą išsamią savo prudencinių taisyklių ir bankų priežiūros architektūros reformą po didžiosios finansų krizės. Šios reformos sustiprino ES finansų įstaigas, jos kapitalo rinkas ir finansų rinkos infrastruktūros teikėjus.

Šiandien pasiektas aukštas ES finansų sektoriaus atsparumo lygis konsolidavus tris ramsčius: i) rizika grindžiamą kapitalą bankams ir finansų įstaigoms, ii) valdymo ir skaidrumo reikalavimus ir iii) bendradarbiavimo priežiūros srityje mechanizmus visose valstybėse narėse ir visuose sektoriuose. ES nustatė politiką ir principus, kuriais remiantis pateikiami nuolatiniai ekstremalių įvykių rizikos vertinimai operacinės rizikos sistemose, veiklos tęstinumo ir nenumatytų atvejų planuose.

ES sistema buvo išbandyta per pastaraisiais metais įvykusias kelias krizes, tokias kaip COVID-19 pandemija, Rusijos agresija prieš Ukrainą, JAV regioninė bankų krizė ir „Credit Suisse“ krizė 2023 m., elektros energijos tiekimo pertrūkiai, kibernetinės atakos ir hibridiniai incidentai. Šių krizių akivaizdoje ES finansų sektorius įrodė esantis tvirtas ir atsparus. Institucijos ES ir nacionaliniu lygmenimis veikė greitai ir veiksmingai.

Apskritai, pasirengimas nėra statiškas; tai dinamiška, į ateitį orientuota būseną. Jam reikalingas nuolatinis planavimo, mokymo, aprūpinimo, testavimo, vertinimo ir tobulinimo ciklas. Jam reikalingas dėmesys parengčiai atremti visus pavojus numatant riziką, plėtojant pajėgumus, koordinuojant įvairių sektorių (valdžios, privačiojo, viešojo) veiksmus ir mokantis iš buvusių įvykių, kad būtų sukurtos atsparios bendruomenės, galinčios užkirsti kelią krizei, apsaugoti ir atsigaivinti jai kilus. Tai pasakytina ir apie finansų sektorių.

Šioje ataskaitoje pateikiama dabartinės ES finansų sektoriaus pasirengimo padėties apžvalga, paremta nuolatinėmis diskusijomis su Europos Centrinu Banku, Europos priežiūros

---

¹ Komisija ir EIVT priėmė [Bendrą komunikatą dėl ES pasirengimo krizėms strategijos](#).

institucijomis, Europos sisteminės rizikos valdyba, Bendra pertvarkymo valdyba, valstybėmis narėmis ir finansinių paslaugų sektoriaus atstovais.

2. Pasirengimas ES bendrojoje rinkoje

ES lygmeniu pasirengimas finansų sektoriuje per pastaruosius kelerius metus pagerėjo dėl taikomų teisėkūros priemonių ir dėl to, kad buvo sukurtos ES lygmens valdymo struktūros, atspindinčios ES finansų sektoriaus tarpvalstybinį pobūdį. Valdymas grindžiamas dviem ramsčiais, kurie yra: ES reglamentavimas ir ES institucijos. Šią struktūrą papildo keletas priemonių, kurių imamasi euro zonos, regionų (įtraukiant kelias valstybes nares) ir valstybių narių lygmenimis.

2.1 ES teisės aktai, kuriais reglamentuojamas finansų sektorius

Finansų sektorius reglamentuojamas tiek konkrečioms sektoriams skirtais, tiek horizontaliaisiais teisės aktais.

Konkrečioms sektoriams skirti teisės aktai

Konkrečioms sektoriams skirti teisės aktai yra Kapitalo reikalavimų direktyva ir reglamentas (KRD / KRR)², direktyva „Mokumas II“³, Direktyva dėl finansinių priemonių rinkų (FPRD II)⁴, Europos rinkos infrastruktūros reglamentas (ERIR)⁵ ir Centrinų vertybinių popierių depozitoriumų reglamentas (CVPDR)⁶. Šiais teisės aktais nustatomos prudencinės taisyklės siekiant užtikrinti finansų įstaigų, finansų infrastruktūros ir finansų sistemos atsparumą, stabilumą ir patikimą veikimą.

Kalbant apie pasirengimą, keliuose konkrečioms sektoriams skirtuose teisės aktuose nustatyti reikalavimai dėl rizikos valdymo, veiklos atsparumo, IRT atsparumo, veiklos tęstinumo ir krizių valdymo. Pavyzdžiui, bankų sektoriuje KRD / KRR, Bankų gavavimo ir pertvarkymo

---

² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB, (KRD);

2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl riziką ribojančių reikalavimų kredito įstaigoms, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012, (KRR).

³ Konsoliduota redakcija – 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo („Mokumas II“).

⁴ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES, (FPRD II).

⁵ 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 dėl ne biržos išvestinių finansinių priemonių, pagrindinių sandorio šalių ir sandorių duomenų saugyklų (ERIR).

⁶ 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 909/2014 dėl atsiskaitymo už vertybinius popierius gerinimo Europos Sąjungoje ir centrinių vertybinių popierių depozitoriumų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos 98/26/EB ir 2014/65/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 236/2012.

direktyva (BGPD)⁷, Bendro pertvarkymo mechanizmo reglamentu⁸ ir Direktyva dėl indėlių garantijų sistemų⁹ užtikrinama, kad bankai būtų pakankamai atsparūs, kad galėtų atlaikyti įvairią galimą riziką, įskaitant ekstremalius įvykius. Kad bankai galėtų veiksmingai mažinti daugelio įvairių rūšių riziką, reikalaujama, kad jie įgyvendintų tvirtas valdymo ir rizikos valdymo sistemas, įskaitant didesnę veiklos tęstinumą, komunikacijos ir gaivinimo planus. Svarbios tiek atsargumo priemonių, tiek reaktyviųjų priemonių, kuriomis siekiama atremti rizikos scenarijus, savybės, be kita ko, yra konkretūs *ex ante* reikalavimai bankams, tokie kaip gaivinimo planai ir pertvarkymo planai, kaip pavesta pagal Bendro pertvarkymo mechanizmo reglamentą ir BGPD.

Panašūs reikalavimai, kuriais siekiama užtikrinti veiklos atsparumą, IRT atsparumą, veiklos tęstinumą ir krizių valdymą, taikomi ne tik bankams, bet ir draudimo įmonėms, reglamentuojamoms direktyva „Mokumas II“, investicinėms įmonėms, reglamentuojamoms FPRD II, ir rinkos infrastruktūroms, tokioms kaip pagrindinės sandorio šalys ir centriniai vertybinių popierių depozitoriumai. Juos papildo reikalavimai, kuriais siekiama prireikus tobulinti gaivinimo ir pertvarkymo planavimą. Turto valdymui ir ne bankų finansiniam tarpininkavimui taip pat taikoma plati ir vis išsamesnė ES reglamentavimo sistema, įskaitant Kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjektų direktyvą, Alternatyvaus investavimo fondų valdytojų direktyvą ir Pinigų rinkos fondų reglamentą. Šiomis priemonėmis nustatomi reikalavimai dėl rizikos valdymo, likvidumo valdymo, finansinio svėro, vertinimo ir skaidrumo, siekiant skatinti sektoriaus stabilumą. Veiksmai, kuriais siekiama plėtoti santaupų ir investicijų sąjungą stiprinant ES finansų sektoriaus gebėjimą susieti santaupas su produktyviomis investicijomis ir taip gerinti rizikos pasidalijimą ir diversifikaciją visame ES finansų sektoriuje, pagerins bendrą šio sektoriaus atsparumą ir pasirengimą.

Europos Centrinis Bankas (ECB) – vienintelė bankų priežiūros institucija 21-oje valstybėje narėje – ir nacionalinės kompetentingos institucijos euro zonoje ir už jos ribų bankų finansinį ir veiklos atsparumą laiko vienu iš pagrindinių savo priežiūros prioritetų. Bankai yra aiškiai raginami tinkamai atsižvelgti į geopolitinę riziką ir ją integruoti į savo rizikos valdymo procesus. Tame kontekste bankai turėtų apsvarstyti sandorio šalių poziciją ES nepriklausančiose šalyse, galimą pozicijoms taikomų užsienio sankcijų poveikį ir priklausomybę nuo išorės paslaugų teikėjų ir infrastruktūrų. Be to, bankai turėtų sukurti tvirtą valdymo sistemą ir užtikrinti apsaugą nuo kibernetinių grėsmių ir kitų grėsmių, galinčių paveikti jų veiklos atsparumą. Tai, be kita ko, yra priemonės, kuriomis siekiama didinti

---

⁷ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, direktyvos 2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012, (BGPD).

⁸ 2014 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 806/2014, kuriuo nustatomos kredito įstaigų ir tam tikrų investicinių įmonių pertvarkymo vienodos taisyklės ir vienoda procedūra, kiek tai susiję su bendru pertvarkymo mechanizmu ir Bendru pertvarkymo fondu, ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, (Bendro pertvarkymo mechanizmo reglamentas).

⁹ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/49/ES dėl indėlių garantijų sistemų (nauja redakcija) (Direktyva dėl indėlių garantijų sistemų).

saugumą ir apsaugoti nuo fizinės žalos. Be institucijoms skirtų priemonių, ES bankų prudencinėje sistemoje sprendžiami ir su platesnės visą sistemą apimančios ar tarpvalstybinės rizikos kanalais susiję klausimai.

Krizių valdymo sistema sukuriama priemonių rinkinys, kuriuo galima naudotis, kai iškyla grėsmė ypatingos svarbos funkcijos vykdytojo gyvybingumui. Persvarstyta bankams skirta krizių valdymo ir indėlių draudimo sistema, dėl kurios politinis susitarimas buvo pasiektas 2025 m. birželio mėn., – svarbus žingsnis siekiant, kad ES krizių valdymo sistema taptų dar veiksmingesnė, ypač mažesniems ir vidutiniams bankams.

Vienas svarbus pasirengimo finansų sektoriuje aspektas – užtikrinti, kad visuomenei būtų prieinamos mokėjimo priemonės – tiek mokėjimai grynaisiais pinigais, tiek elektroniniai mokėjimai. Siekiant užtikrinti galimybę gauti **grynujų pinigų** bet kokiomis aplinkybėmis, Eurosistemos lygmeniu viena pagrindinių priemonių yra išlaikyti bendras strategines euro banknotų atsargas. ECB yra pagrindinė koordinavimo ir sprendimų priėmimo įstaiga ir vykdo periodines krizių valdymo pratybas, įskaitant komunikaciją galimos krizės atveju. Nacionaliniu lygmeniu nacionaliniai centriniai bankai nuolat rengia veiklos tęstinumo planus siekdami užtikrinti, kad išliktų galimybė išsiimti ir įnešti grynujų pinigų.

Taip pat 2023 m. birželio 28 d. Komisijos pateiktu pasiūlymu dėl eurų banknotų ir monetų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, siekiama užtikrinti, kad mokėjimai grynaisiais eurai ir toliau būtų plačiai priimami ir gryniesiems eurai būtų lengvai prieinami asmenims, įmonėms ir viešiesiems subjektams visoje euro zonoje. Reikalavimai išsaugoti tvirtą grynujų pinigų infrastruktūrą įprastais laikais padeda užtikrinti grynujų pinigų prieinamumą nenumatytais atvejais. Į Komisijos pasiūlymą nuostata dėl atsparumo nebuvo įtraukta, tačiau Taryba ją įtraukė į savo derybų įgaliojimus, kuriuose reikalaujama, kad valstybės narės būtų parengusios grynujų pinigų atsparumo planą arba lygiaverčių priemonių derinį.

Be to, Trečioji mokėjimo paslaugų direktyva, dėl kurios 2025 m. lapkričio mėn. buvo pasiektas politinis susitarimas, siekiama padidinti grynujų pinigų prieinamumą parduotuvėse, leidžiant mažmenininkams iki tam tikros sumos siūlyti grynujų pinigų išėmimo paslaugą nieko neperkant. Patikslinus mažmenininkams ir bankomatų operatoriams taikomas taisyklės, bus patogiau naudotis grynaisiais pinigais, ypač kaimo vietovėse.

Be grynujų pinigų prieinamumo, labai svarbu išlaikyti **mokėjimo paslaugų** tęstinumą, įskaitant mokėjimus kortelėmis, pervedimais iš sąskaitos į sąskaitą pagrįstus mokėjimus (įskaitant mokėjimus mobiliaisiais telefonais), prieigą prie mokėjimo sąskaitų ir galimybę įnešti indėlius, siekiant išlaikyti visuomenės pasitikėjimą finansų sistema, palaikyti viešąją tvarką ir užtikrinti ekonomikos veikimo pagrindą plataus masto sutrikimo atveju, suteikiant visuomenei nuolatinę galimybę naudotis pagrindinėmis paslaugomis.

Dabartinėje Antrojeje mokėjimo paslaugų direktyvoje reglamentuojami kiti aspektai, įskaitant operacinės ir saugumo rizikos valdymą ir pranešimus apie didelius incidentus. Tikslas – sustiprinti mokėjimo sistemų saugumą ir atsparumą visoje ES.

Eurosistema skatina mokėjimo sistemų saugumą ir veiksmingumą. Joje nustatyti priežiūros reikalavimai, kad būtų atsižvelgta į pagrindinius Europos mokėjimų ekosistemai nustatytus

rizikos scenarijus. Šiose sistemose nustatyti išsamūs operacinės rizikos valdymo reikalavimai. Jie apima veiklos tęstinumo valdymo ir savalaikio veiklos atkūrimo priemonės, taip pat konkrečias nuostatas dėl informacijos saugumo, kibernetinio atsparumo, fizinio saugumo, užsakomųjų paslaugų, rizikos IT srityje valdymo ir kitų susijusių sričių. Sistema apima elektronines mokėjimo priemones (pavyzdžiui, korteles, tiesioginio debeto mokėjimus, kredito pervedimus, e. pinigus ir skaitmenines pinigines), taip pat schemas (pvz., kortelių tinklus) ir taikomąsias programas (pvz., e. pinigines), kurias leidžia jomis naudotis.

Siekiant užtikrinti didesnę apsaugą, ECB reglamento dėl sistemiškai svarbios mokėjimo sistemos (SSMS) 15 straipsnyje nustatyti kiti reikalavimai. Pavyzdžiui, reikalaujama, kad sistemose būtų užtikrinta galimybė atkurti veiklą per dvi valandas (įskaitant atsarginių vietų naudojimą) ir kad SSMS operatoriai galėtų užbaigti atsiskaitymus už visus tą dieną vykdytinus mokėjimus iki darbo dienos, kurią įvyko incidentas, pabaigos.

Projektas, kuriuo siekiama sukurti skaitmeninį eurą – skaitmeninę grynųjų pinigų formą, papildančią fizinius grynuosius pinigus ir privačius mokėjimų sprendimus, suteiktų visuomenei papildomą mokėjimo būdą ir kartu skatintų skaitmeninę ir finansinę įtrauktį. Skaitmeninis euras, kaip pirmoji bendra visos Europos mokėjimo sistema, taip pat padėtų išsaugoti tarptautinį euro vaidmenį. Stiprinant ES atvirą strateginį savarankiškumą ir plečiant galimų mokėjimo priemonių spektrą, įgyvendinant skaitmeninio euro projektą siekiama dar labiau padidinti bendrą mokėjimo paslaugų atsparumą. Į pasiūlymą dėl teisėtos mokėjimo priemonės Taryba įtraukė papildomų nuostatų, kad dar labiau padidintų skaitmeninio euro atsparumą. Todėl ES skaitmeninės tapatybės deklarasacija bus sąveikios su skaitmeninio euro naudotojų sąsajomis, užtikrinant saugų ir sklandų naudotojo tapatumo nustatymą¹⁰.

Tarpsektoriniai finansų sektoriaus teisės aktai

Papildant pirmiau minėtus finansų srities teisės aktus, Skaitmeninės veiklos atsparumo aktas (SVAA) yra finansų sektoriui skirtas teisės aktas, taikomas visam ES finansų sektoriui. Jis apima 20 skirtingų rūšių finansų sektoriaus subjektų, įskaitant kredito įstaigas, mokėjimo paslaugų teikėjus, finansų rinkų infrastruktūras, draudimo bendroves, kredito reitingų agentūras ir turto valdytojus.

SVAA daug dėmesio skiriama finansų sektoriaus subjektų atsparumui, jų pasirengimui atlaikyti galimus trikdžius IRT srityje ir rizikos, kylančios dėl finansų sektoriaus subjektų priklausomybės nuo trečiųjų šalių IRT paslaugų teikėjų, įskaitant sistemines ir koncentracijos riziką, kurią kelia ES finansų sektoriui itin svarbūs IRT paslaugų teikėjai, valdymui. SVAA sukuriama suderinta ir tvirta sistema, skirta stiprinti ES finansų sektoriaus gebėjimą užkirsti kelią su IRT susijusiems trikdžiams, juos atlaikyti, į juos reaguoti ir atsigauti po jų. Finansų sektoriaus subjektai turi įdiegti išsamią IRT rizikos valdymo sistemą, apimančią valdymą, turto inventorizaciją, rizikos nustatymą, apsaugą, aptikimą, reagavimą, gaivinimą ir nuolatinį

---

¹⁰ Europos skaitmeninės tapatybės sistema sukuriama saugi ir patikima skaitmeninės atpažinties ir tapatumo nustatymo bei skaitmeninių įrodymų naudojimo ekosistema, kuria iki 2026 m. pabaigos galės naudotis visi ES piliečiai. Europinės skaitmeninės tapatybės deklarasacija tiesiogiai prisidės prie ES finansų sektoriaus atsparumo ir pasirengimo krizėms, nes padės apsaugoti nuo sukčiavimo ir tapatybės vagysčių mokėjimų, skaitmeninio prisijungimo ir kitų finansinių paslaugų srityse.

tobulinimą. Taip užtikrinama, kad sistemų ir procesų pažeidžiamumas ir atsparumas būtų aktyviai valdomi. Taip pat reikalaujama, kad finansų sektoriaus subjektai nustatytų, klasifikuotų ir praneštų kompetentingoms institucijoms apie didelius su IRT susijusius incidentus, taikydami sutartas apibrėžtis, ribas ir terminus, kad būtų galima koordinuotai reaguoti visose jurisdikcijose. Juo finansų sektoriaus subjektai įpareigojami reguliariai tikrinti ir vertinti atsparumo ir pasirengimo procesus, priemones ir susitarimus.

Finansų sektoriaus subjektai taip pat turi valdyti riziką, susijusią su trečiųjų šalių IRT paslaugų teikėjų, ypač ypatingos svarbos IRT paslaugas teikiančių trečiųjų šalių, naudojimu. SVAA finansų sektoriaus subjektai įpareigojami, prieš sudarant naujas sutartis su IRT paslaugas teikiančiomis trečiosiomis šalimis, atlikti išsamų koncentracijos rizikos patikrinimą. SVAA nustatytas priežiūros mechanizmas, pagal kurį trys Europos priežiūros institucijos (EPI)¹¹ prižiūri ypatingos svarbos IRT paslaugas teikiančias trečiąsias šalis visos Europos mastu ir taip didina bendrą ES finansų sektoriaus skaitmeninės veiklos atsparumą. 2025 m. lapkričio mėn. EPI paskelbė pagal SVAA paskirtų ypatingos svarbos IRT paslaugas teikiančių trečiųjų šalių sąrašą. SVAA sistema yra ypač tinkama kibernetiniam saugumui, junglumui, parengčiai ir operacinei rizikai, turinčiai stiprų tarptautinį aspektą, valdyti.

Be SVAA, kuri finansų sektoriui yra *lex specialis*, finansų sektoriui taip pat taikomi horizontalaus bendradarbiavimo fizinio ir skaitmeninio atsparumo srityje susitarimai pagal Direktyvą dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo¹² ir TIS 2 direktyvą.

Direktyva dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo sukuriama visa apimanti sistema, skirta ypatingos svarbos subjektų atsparumui visų pavojų atžvilgiu. Joje įpareigojama atlikti rizikos vertinimus, parengti nacionalines strategijas ir konkrečias atsparumo priemones pripažintiems ypatingos svarbos subjektams, siekiant užtikrinti, kad jie ir toliau galėtų vykdyti gyvybiškai svarbias visuomenės funkcijas. Nors direktyvoje bankų sektorius ir finansų rinkos infrastruktūra priskiriami prie ypatingos svarbos sektorių, finansų sektoriui netaikomi visi esminiai Direktyvos dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo reikalavimai, nes jam taikomi daug konkretesni SVAA nustatyti reikalavimai. Vis dėlto Direktyva dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo finansų sektoriui ir toliau taikoma horizontalaus bendradarbiavimo susitarimų atveju.

TIS 2 direktyvoje numatyta platesnė kibernetinio saugumo įvairiuose ypatingos svarbos sektoriuose sistema. SVAA laikoma *lex specialis* TIS 2 direktyvos atžvilgiu, o tai reiškia, kad ne TIS 2 direktyvoje, o SVAA nustatyti reikalavimai, susiję su rizikos valdymu ir pranešimų apie incidentus teikimu, taikomi kaip konkrečiam sektoriui skirtas Sąjungos teisės aktas. Kaip Komisija pranešė savo gairėse dėl TIS 2 direktyvos 4 straipsnio 1 ir 2 dalių taikymo¹³, tam tikros TIS 2 direktyvoje nustatytos nuostatos, kurios yra labai svarbios siekiant užtikrinti

---

¹¹ Trys EPI yra šios: Europos bankininkystės institucija (EBI), Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija (EIOPA) ir Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (ESMA).

¹² 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2008/114/EB. Direktyvos 5 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad Komisija bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis parengia savanorišką bendrą ataskaitų teikimo šabloną, kad būtų laikomasi Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies.

¹³ C(2023) 6068.

finansų sektoriaus subjektų parengtį ir pasiekti aukštą jų atsparumo lygį, toliau taikomos, įskaitant reikalavimus priimti kibernetinio saugumo strategiją ir sukurti nacionalinę kibernetinių krizių valdymo sistemą (įpareigojant paskirti kibernetinių krizių valdymo institucijas ir priimti nacionalinius didelio masto kibernetinio saugumo incidentų ir krizių valdymo planus), kurie apima sektorių bankų ir finansų rinkų infrastruktūras. Be to, reagavimo į kompiuterių saugumo incidentus tarnybos (toliau – CSIRT) ir ES ryšių palaikymo dėl kibernetinių krizių organizacinis tinklas (toliau – EU-CyCLONe) turėtų vykdyti savo užduotis, susijusias su sektorių bankų ir finansų rinkų infrastruktūromis.

Finansų sektoriui skirtomis pasirengimo priemonėmis siekiama suderinti atsparumo poreikį ir proporcingumo principą. Reguliavimo ir priežiūros reikalavimai yra pritaikyti prie įstaigų dydžio, jų sudėtingumo ir sisteminės svarbos, kad mažesniems subjektams nebūtų užkrauta neproporcinga našta. Siekiant išvengti nereikalingos administracinės naštos, suderintomis sistemomis, tokiomis kaip SVAA, supaprastinami visam sektoriui taikomi reikalavimai, užtikrinamas nuoseklumas ir sumažinamas pastangų dubliavimas.

2.2 ES institucijos. Priemonės ir bendradarbiavimas

ES valdžios institucijoms patikėtos konkrečios priemonės, kurios gali būti taikomos susidarius nepaprastajai padėčiai ir kurios palaiko pasirengimo priemones, kad būtų užtikrintas veiklos tęstinumas. Pavyzdžiui, trims EPI pagal jų steigimo reglamentus suteikti įgaliojimai nepaprastosios padėties atveju. Tarybai oficialiai pripažinus nepaprastąją padėtį (pagal EPI reglamentų 18 straipsnį), jos gali laikinai apriboti finansinę veiklą pagal 9 straipsnį, priimdamos atskirus sprendimus. Jos taip pat atlieka bendrą nacionalinių institucijų ir Europos finansų priežiūros institucijų sistemos (EFPI) koordinavimo funkciją (31 straipsnis).

Kaip minėta anksčiau, ECB yra bendra priežiūros institucija, vykdanči bankų priežiūrą 21 Bendrame priežiūros mechanizme dalyvaujančioje valstybėje narėje ir užtikrinanti nuoseklią prudencinę priežiūrą visoje erdvėje. Bendra pertvarkymo valdyba yra bendra šių valstybių narių pertvarkymo institucija, atsakinga už tvarkingą žlungančių bankų pertvarkymą, taip užtikrinanti finansinį stabilumą ir kuo labiau sumažinanti mokesčių mokėtojų išlaidas.

Kad padidintų veiklos atsparumą, visos ES valdžios institucijos parengė vidaus veiklos tęstinumo, pasirengimo priemonių ir kritinių incidentų valdymo procedūras, skirtas įvairiems pavojams valdyti. Jos reguliariai tikrina šias priemones, kad užtikrintų veiklos tęstinumą ir nustatytų, kokie veiklos procesai yra svarbiausi laiko atžvilgiu ir kokių lygmeniu turi būti vykdomi ekstremaliosios situacijos atveju.

Atsižvelgiant į tai, kad reikia išsaugoti bendrosios rinkos vientisumą ir gerą veikimą, taip pat į tai, kad ES finansų sektorius yra labai tarpusavyje susijęs ir kelia šalutinio poveikio riziką, labai svarbu koordinuoti įvairių ES institucijų veiklą ir įtraukti valstybes nares, kad būtų galima numatyti ir valdyti krizes, galinčias vienu metu paveikti kelias ES dalis. Ankstyvas įsitraukimas ir greitas bendradarbiavimas yra labai svarbūs tiek planavimo etape, tiek kiekviename krizės etape. Siekdamas palengvinti bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija, kuri gali būti svarbi ir per krizę, kelios ES institucijos tarpusavyje arba su nacionalinėmis kompetentingomis

institucijomis ar nacionalinėmis pertvarkymo institucijomis parengė bendradarbiavimo priemones arba sudarė susitarimo memorandumus (pvz., ECB ir BPV susitarimo memorandumas), taip pat atlieka bandomuosius veiksmus, kad užtikrintų tinkamą pasirengimą krizėms.

Vienas iš svarbių šio darbo etapų yra Europos Sąjungos sisteminių kibernetinių incidentų koordinavimo sistema (EU-SCICF), kurią 2025 m. sausio mėn. įdiegė EPI. Ši sistema yra strateginis bendradarbiavimo per didelius kibernetinius incidentus pagrindas¹⁴. Ja siekiama palengvinti greitą keitimąsi informacija ir bendrus atsakomuosius veiksmus, sukuriant protokolus, skirtus įvertinti ir sušvelninti grėsmes visose ES valstybėse narėse.

Be to, 2025 m. birželio mėn. Taryba priėmė kibernetinių krizių valdymo planą¹⁵ – svarbias gaires valstybėms narėms, kad jos, remdamosi visais atitinkamais mechanizmais, įskaitant sukurtus pagal TIS 2 direktyvą, SVAA (ES-SCICF) ir Kibernetinio solidarumo aktą, sustiprintų savo parengtį, aptikimo pajėgumus ir pagerintų reakciją į kibernetinio saugumo incidentus.

Pagal šią sistemą galima reguliariai rengti pratybas, siekiant užtikrinti, kad pasirengimo ir reagavimo pajėgumai išliktų tvirti ir veiksmingi. Be to, tarptautiniu lygmeniu G7 reagavimo į kibernetinius incidentus protokolu siekiama suvienodinti pasaulines reagavimo į finansų sektoriui kylančias kibernetinio saugumo grėsmes pastangas ir užtikrinti, kad būtų laiku ir koordinuotai reaguojama visose jurisdikcijose.

Kiekviena ES institucija reguliariai atlieka rizikos vertinimą ir imasi kitų priemonių, kad nustatytų svarbiausią riziką, susijusią su kiekvienos institucijos įgaliojimais ir funkcijomis. Rizikos vertinimai atliekami bendradarbiaujant su nacionalinėmis institucijomis, taip padedant bendrai ir nuodugniau suprasti rizikos panoramą ir riziką, į kurią reikia atsižvelgti labiausiai. Rizikos vertinimai dažnai naudojami ankstyvojo perspėjimo sistemose, kurios savo ruožtu yra ES institucijų pasirengimo sistemų dalis. Be to, esami ES institucijų ir privačiojo sektoriaus suinteresuotųjų subjektų reguliavimo ir priežiūros susitarimai leidžia tęsti dialogą dėl abipusių lūkesčių, susijusių su pasirengimu¹⁶.

2.3 Nacionalinio ir regioninio lygmens sistemos

Be ES lygmens teisės aktų, valstybės narės parengė savo nacionalines pasirengimo sistemas¹⁷. Šios sistemos paprastai neapsiriboja tik finansų sektoriumi, bet apima visos visuomenės pasirengimą nacionaliniu lygmeniu. Dėl šios priežasties valstybėse narėse taikomos skirtingos nacionalinės sistemos, kurios atspindi skirtingas nacionalines vyriausybines ir administracines struktūras bei kompetencijos sritis. Kartu šios nacionalinės sistemos veikia pagal nuoseklią ES

---

¹⁴ Įdiegus ES-SCICF taip pat įgyvendinamas SVAA 49 straipsnis, kad būtų pagerintas koordinavimas su kitomis ES krizių valdymo sistemomis.

¹⁵ 2025 m. birželio 6 d. Tarybos rekomendacija dėl ES kibernetinių krizių valdymo plano, *OL C, C/2025/3445, 2025 6 20*, <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3445/oj>.

¹⁶ ES pasirengimo krizėms strategijoje pripažįstama tokių partnerysčių svarba. 36 ir 37 pagrindiniais veiksmais siekiama įsteigti viešojo ir privačiojo sektorių pasirengimo darbo grupę ir visuose sektoriuose parengti viešojo ir privačiojo sektorių ekstremaliųjų situacijų protokolus.

¹⁷ Vykdydama bendro komunikato dėl ES pasirengimo krizėms strategijos priedo 25 veiksmo įgaliojimus, Komisija taip pat rėmėsi tęsiamomis diskusijomis su valstybėmis narėmis dėl pasirengimo sistemų.

sistemą ir vis dažniau sąveikauja su ES lygmens priemonėmis ir tarpvalstybinio koordinavimo mechanizmais.

Finansų sektoriaus pasirengimas visada yra vienas iš pagrindinių nacionalinių pasirengimo strategijų elementas. Šis sektorius pirmąją pasirengimo srityje ir yra pavyzdys kitiems sektoriams. Nacionalinės finansų sektoriaus pasirengimo strategijos neapsiriboja ES *acquis* – jose daugiausia dėmesio skiriama nacionaliniams veiklos klausimams. Nacionalinių finansų sistemų skirtumai (pvz., pagrindiniai nacionalinio bankų sektoriaus bruožai, grynųjų pinigų naudojimo mastas, euro įvedimas, dalyvavimas Bankų sąjungoje) natūraliai atsispindi vertinant ir užtikrinant nacionalinio finansų sektoriaus pasirengimo lygį.

Atsižvelgiant į tai, kad valdžios institucijoms tenka pagrindinis vaidmuo, ypač krizės ar didelio incidento atveju, turi būti užtikrintos patikimos trumpalaikės finansavimo funkcijos, kad būtų išvengta likvidumo ar finansavimo trūkumo valstybės ir viešojo sektoriaus lygmeniu ir kad būtų išvengta platesnių pasekmių visuomenei, susijusių su visuomenės pasitikėjimu ir finansiniu stabilumu. Tačiau tai netaikoma visoms krizių valdymo sistemoms vienodai: visų pirma bankų pertvarkymu siekiama apriboti priklausomybę nuo viešųjų lėšų, pasitelkiant gelbėjimo privačiomis lėšomis ir sektoriaus finansuojamus pertvarkymo mechanizmus.

Siekdami užtikrinti vyriausybių trumpalaikio finansavimo funkcijų atsparumą, nacionaliniai skolos valdymo biurai parengė avarinių atvejų ir veiklos tęstinumo planus, kad galėtų tęsti veiklą ir krizės atveju. Šias priemones vis dažniau papildė keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais ir koordinavimas ES ir regionų lygmeniu.

Be to, Europos stabilumo mechanizmas (ESM) siūlo keletą finansinės pagalbos priemonių, skirtų apsaugoti finansinį stabilumą teikiant pagalbą ESM narėms, siekiant padidinti euro zonos gebėjimą valdyti valstybių ir bankų patiriamus sunkumus. Šiomis priemonėmis siekiama reaguoti į sisteminės krizes ir papildyti nacionalinę ir ES operatyvinę parengtį konkrečių sutrikimų atvejais. Kai kurios valstybės narės yra sudariusios dvišalius susitarimus, kuriais siekiama užtikrinti galimybę gauti trumpalaikį finansavimą tuo atveju, jei kuri nors iš pagrindinių skolos valdymo biurų funkcijų taptų neprieinama. Užbaigus svarstyti ESM sutarties pakeitimą, būtų dar labiau sustiprinta euro zonos apsaugos sistema.

Lygiagrečiai veikia regioniniai koordinavimo forumai, pavyzdžiui, Šiaurės ir Baltijos šalių aštuoneto bendradarbiavimo mechanizmas – svarbi regioninė iniciatyva, skirta Baltijos jūros regiono šalims. Šie forumai skatina bendradarbiavimą finansų priežiūros ir krizių valdymo srityje, keitimąsi informacija apie rizikos vertinimą ir strateginį planavimą. Jie iliustruoja, kaip regioninis bendradarbiavimas gali sustiprinti pasirengimą.

Kelios valstybės narės, įgyvendindamos savo nacionalines pasirengimo sistemas, sukūrė specialias privačiojo ir viešojo sektorių partnerystes arba forumus (apimančius kelių sektorių privačiojo sektoriaus atstovus).

Apskritai šios ES, regioninio ir nacionalinio lygmens priemonės yra daugiasluoksnės pasirengimo sistemos dalis, kurioje koordinavimą ir bendradarbiavimą ES ir regioniniu lygmeniu papildė nacionaliniai veiksmai.

3. Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis yra pagrindinis pasirengimo aspektas, kaip pripažinta Tarybos rekomendacijoje dėl ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumo didinimo¹⁸. Finansų sektoriuje testavimas nepalankiausiomis sąlygomis jau yra neatsiejama ir esminė finansų įstaigų ir finansų rinkos infrastruktūros paslaugų teikėjų priežiūros dalis. Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis stiprina finansų sektoriaus pasirengimą imituojant sunkias krizes (pvz., recesiją, klimato sukrėtimus ar kibernetines atakas), kad būtų nustatytas finansų įstaigų kapitalo ir likvidumo pažeidžiamumas. Tai verčia įstaigas ir paslaugų teikėjus gerinti rizikos valdymą, didinti kapitalo rezervą, tobulinti strateginį planavimą ir didinti atsparumą būsimiems sukrėtimams, taip didinant bendrą finansinį stabilumą ir stiprinant rinkos pasitikėjimą.

Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis taip pat padeda užtikrinti pasirengimą, nes apima visos sistemos ir tarpvalstybinius rizikos kanalus, įskaitant pasaulinio finansinio nestabilumo šaltinius, geopolitinę įtampą, kibernetinius incidentus ir ypatingos svarbos infrastruktūros sutrikimus.

Kalbant apie **bankų sistemą**, Europos bankininkystės institucija (EBI) yra įgaliota inicijuoti ir koordinuoti bankų sektoriaus testavimą nepalankiausiomis sąlygomis visos ES mastu. Remdamasi šiuo įgaliojimu, EBI kas dvejus metus atlieka ES masto testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, apimančią maždaug 75 % bankų sektoriaus. KRD kompetentingos institucijos taip pat įpareigojamos prireikus, bet ne rečiau kaip kartą per metus, atlikti prižiūrimų įstaigų priežiūrinį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. Be to, EBI išleido gaires, kuriomis siekiama užtikrinti, kad institucijos, atlikdamos metinį priežiūrinį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, taikytų bendrą metodiką.

Bankų sąjungoje ECB reguliariai atlieka testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, scenarijų analizę ir modeliavimą, kad gautų informacijos apie priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo procesą. ECB taip pat atlieka tikslines kibernetinio atsparumo ir užsakomųjų paslaugų susitarimų peržiūras.

Draudimo ir profesinių pensijų fondų sektoriuje EIOPA reguliariai, kas trejus metus, atlieka ES masto draudimo ir perdraudimo įmonių bei profesinių pensijų fondų (PPI)¹⁹ testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, įskaitant kibernetinės ir klimato rizikos komponentus.

Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (ESMA), atlikdama vertinimus pagal ESMA reglamento 32 straipsnį ir ERIR 24a straipsnį, reguliariai atlieka pagrindinių sandorio šalių atsparumo testavimą nepalankiausiomis sąlygomis visoje ES. Nors šiuose testuose daugiausia

---

¹⁸ 2022 m. gruodžio 8 d. Tarybos rekomendacija dėl Sąjungos suderinto požiūrio į ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumo didinimą (2023/C 20/01).

¹⁹ Keliose valstybėse narėse profesinių pensijų fondai nepatenka į PPI II direktyvos taikymo sritį, todėl jų veikla neregamentuojama pagal ES taisyklės. Tokiems pensijų fondams EIOPA testavimas nepalankiausiomis sąlygomis netaikomas.

dėmesio skiriama pagrindinės sandorio šalies atsparumui nepalankiems rinkos pokyčiams, ESMA įtraukia ir kitų rūšių išorinę riziką.

Europos sisteminės rizikos valdyba (ESRV) rengia nepalankius scenarijus EBI (bankai), EIOPA (draudimas, pensijų fondai) ir ESMA (pagrindinės sandorio šalys) testavimui nepalankiausiomis sąlygomis.

Direktyvoje 2014/49/ES dėl indėlių garantijų sistemų (IGS) reikalaujama, kad valstybės narės vykdytų savo užduotis pagal šią direktyvą. Šių testų rezultatais EBI naudojami atlikdama tarpusavio vertinimus, kad patikrintų IGS atsparumą.

4. Prognozė

ES finansų sektorius remiasi tvirta ir daugialype pasirengimo sistema. Šią sistemą sudaro konkrečių sektorių teisės aktai, horizontalieji teisės aktai ir sektorių bei valstybių narių bendradarbiavimo mechanizmai. ES finansų sektoriaus pasirengimas taip pat turi išorinį aspektą, nes ES stiprina ne tik savo finansinį stabilumą, bet ir savo, kaip patikimo finansų sektoriaus pasauliniu mastu, vaidmenį.

ES finansų sektorius per ankstesnes krizes įrodė savo atsparumą. Jis įrodė, kad yra pajėgus atlaikyti COVID-19 pandemiją, Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, kitų jurisdikcijų finansų sektoriaus krizes, kibernetines atakas ir daugelį kitų įvykių.

Vis dėlto, atsižvelgiant į precedento neturinčias grėsmes ir dar labiau neapibrėžtą geopolitinę aplinką, su kuria susiduria ES, svarbu nuolat vertinti ES finansų sektoriaus pasirengimo lygį. ES tęsia šį darbą ir gali inicijuoti bet kokius pakeitimus, reikalingus siekiant užtikrinti greitus, suderintus ir proporcingus prevencinius ir atsakomuosius veiksmus tiek ES, tiek valstybių narių lygmeniu, kad būtų išlaikyta pastovi kryptis ir išsaugotos gyvybiškai svarbios ES finansų sektoriaus funkcijos. Tikimasi, kad toliau plėtojant santaupų ir investicijų sąjungą ir įvedant skaitmeninį eurą padidės bendras ES finansų sektoriaus atsparumas ir dar labiau pagerės jo pasirengimo lygis.